

VENDIM
Nr. 35, datë 20.12.2005

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Gjergj Sauli	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Vjollca Meçaj	Anëtare e “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalice, në datë 28.10.2005, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.44 Akti, që i përket:

KËRKUESI: FERIT SALIA, përfaqësuar nga avokate Enise Kurteshi, me prokurë.

SUBJEKT I I INTERESUAR: PROKURORIA E PËRGJITHSHME, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues, i vendimeve nr.368, datë 14.04.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr.493, datë 30.06.2004 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe nr.42, datë 21.01.2005 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 29/3, 42, 131/f e 134/g të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë, si dhe neni 6 i Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut.

Shkaqet e paraqitura nga kërkuesi për deklarimin antikushtetuese të vendimeve të mësipërme janë:

- Kur çështja është gjykuar në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë, kishte ndryshuar neni 134 i Kodit Penal. Masa e re e dënimit që parashikohet në të dy paragrafët e këtij neni është dukshëm më e lehtë nga ajo që parashikohej më parë. Në këto kushte, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë nuk ka zbatuar kërkesën kushtetuese për t'i dhënë fuqi prapavepruese ligjit penal favorizues;

- Në gjykimin e shkallës së parë, avokati ka kërkuar gjykim të shkurtuar, duke tejkaluar në këtë mënyrë tagrat e përfaqësimit me prokurë. Kërkuesi nuk e ka pranuar asnjëherë fajësinë e tij, prandaj gjykata duhet të merrte prova me dëshmitarë për të arritur në konkluzionin nëse ishte kryer ose jo vepra penale;

- Ka shkelje të rënda ligjore nga ana e oficerëve të policisë gjyqësore në paraqitjen për njohje që është bërë në fazën e hetimit të çështjes.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Xhezair Zaganjori, përfaqësuesen e kërkuesit dhe shqyrtoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Me vendimin nr.368, datë 14.04.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, kërkuesi është deklaruar fajtor për veprat penale të vjedhjes, të armëmbajtjes pa leje të armëve luftarake dhe të armëve të ftohta, dhe në bazë të neneve 134/2, 278/2 e 279 të Kodit Penal është dënuar me 9 vjet burgim. Në aplikim të nenit 406 të Kodit të Procedurës Penale, kjo gjykatë e ka dënuar përfundimisht kërkuesin me 6 vjet burgim.

Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr.493, datë 30.06.2004, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të mësipërm, lidhur me fajësinë dhe kualifikimin ligjor të veprës dhe ndryshimin e tij përsa i përket masës së dënimit, duke e dënuar përfundimisht me 8 vjet burgim.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.42, datë 21.01.2005 marrë në dhomën e këshillimit, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesi, përmes të cilit kërkohet prishja e vendimit të dhënë nga gjykata e apelit dhe lënia në fuqi e vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Në kërkesën e paraqitur Gjykatës Kushtetuese, pretendohet se të tre vendimet e mësipërme janë rezultat i proceseve të parregullta ligjore, prandaj si të tilla duhet të shfuqizohen si antikushtetuese. Sipas kërkuesit, parregullsia e këtyre proceseve qëndron në moszbatimin nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë të detyrimit kushtetues për t'i dhënë fuqi prapavepruese ligjit penal favorizues; në kapërcimin e tagreve të avokatit mbrojtjes, i cili në gjykimet e zhvilluara në shkallë të parë ka kërkuar gjykim të shkurtuar; tek shkeljet e rënda ligjore në paraqitjen për njohje, bërë që gjatë fazës së hetimit.

Gjykata Kushtetuese çmon se pretendimet e kërkuesit duhet të vlerësohen në kuadër të standardeve apo elementeve, pjesë përbërëse të procesit të rregullt ligjor në kuptim të neneve 42 dhe 131/f të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë, si dhe të nenit 6 të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut. Problemet e zbatimit dhe interpretimit të ligjit mund të merren në konsideratë prej saj vetëm nëse përmes këtij procesi cenohen të drejta kushtetuese themelore. Veç kësaj, theksohet se në konceptin e procesit të rregullt ligjor në kuptimin kushtetues, përfshihet edhe detyrimi për t'i dhënë fuqi prapavepruese ligjit penal favorizues.

Gjykata Kushtetuese konstaton se në paragrafin e tretë të nenit 29 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë deklarohet që "Ligji penal favorizues ka fuqi prapavepruese". Ky parim i rëndësishëm kushtetues, i cili në të drejtën romake njihet me formulën "*lex retro agit in mitius*" (ose "*les mitior retro agit*"), përmendet shprehimisht edhe në nenin 15/1 të Konventës Ndërkombëtare të OKB-së mbi të Drejtat Politike e Civile, ratifikuar nga Republika e Shqipërisë në datë 4.01.1992.¹

Në fakt, ashtu si edhe në fushat e tjera të së drejtës, edhe në të drejtën penale parimi i përgjithshëm është ai i ndalimit të fuqisë prapavepruese të ligjit. Një gjë e tillë diktohet para së gjithash për shkak të domosdoshmërisë së garantimit të stabilitetit dhe të sigurisë së marrëdhënieve juridike që vendosen ndërmjet subjekteve të ndryshme të së drejtës. Në rastin e ligjit penal, i cili si rregull kufizon lirinë individuale, është mëse e nevojshme që çdo qytetar të dijë paraprakisht kufijtë e lirisë së tij, si dhe sanksionet që mund t'i vijnë për shkak të kapërcimit të këtyre kufijve. Ai nuk duhet të ndejë për asnjë çast rrezikun që një ligj i ri penal që mund të parashikojë si të dënueshëm një veprim apo mosveprim të caktuar ose që mund të rëndojë pozitën e tij si i pandehur, do të ketë në të ardhmen fuqi prapavepruese.

Përrjashtimi që bëhet nga rregulli i përgjithshëm, duke i dhënë fuqi prapavepruese vetëm ligjit penal që favorizon pozitën e të pandehurit, synon t'i përgjigjet në mënyrë sa më të shpejtë e të përshtatshme vlerësimeve të ligjvënësit mbi rrezikshmërinë shoqërore të veprimeve apo mosveprimeve të caktuara, si dhe të subjekteve që i kanë kryer apo mund t'i kryejnë ato në të ardhmen. Është e drejtë sovrane e ligjvënësit që në një moment të caktuar, në përputhje me kushtet ekonomike dhe shoqërore të vendit, politikën penale apo detyrimet ndërkombëtare, të vlerësojë si të nevojshme ndryshimin e ligjit penal, duke mos dënuar ose dënuar me masa më të buta veprime apo mosveprime të caktuara që kryen brenda territorit të tij. Dhe nëse një vlerësim i tillë është bërë tashmë nga ligjvënësi, është detyrë e organeve shtetërore (gjykatave) për ta zbatuar ligjin e ri në jetën e përditshme, menjëherë dhe sa më mirë, duke pasur parasysh parimin se "... ligji më i butë duhet të zbatohet nga gjykatat kombëtare si përsa i përket përcaktimit të veprës penale, ashtu edhe sanksioneve të parashikuara prej saj..."²

Gjykata Kushtetuese thekson se parimi kushtetues i fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues duhet respektuar menjëherë nga të gjitha gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, mjafton që fati i çështjes të mos jetë vendosur ende përfundimisht prej tyre. Pra, sigurisht që ky parim duhet të respektohet edhe në gjykimin që mund të zhvillohet në Gjykatën e Lartë, sepse është pikërisht kjo gjykatë që kontrollon mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të

¹. "Përmbledhje aktesh ndërkombëtare", botuar nga Komiteti Shqiptar i Helsinkit, Tiranë 1994, f.21

². Shih vendimin e GjEDrNj në çështjen G. kundër Francës, datë 27.09.1995

ulëta. Pasi çështja është gjykuar përfundimisht nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, nuk ka më vend për aplikimin e parimit të fuqisë prapavepruese të ligjit penal favorizues. Në këto kushte, ai nuk mund të përbëjë as shkak për rishikimin e çështjes nga këto gjykata.³

Përsa më sipër, Gjykata Kushtetuese çmon se pretendimi i parë i kërkuesit është i drejtë. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit dhe për çështjen në gjykim, duhet ta kishte marrë në konsideratë zbatimin e parimit kushtetues të fuqisë prapavepruese, të ligjit penal favorizues. Ndër të tjera, neni 441 i Kodit të Procedurës Penale i njej të drejtën Gjykatës së Lartë të ndryshojë edhe cilësimin ligjor të veprës ose llojin dhe masën e dënimit të dhënë nga gjykata e shkallës së parë apo gjykata e apelit.

Në fakt, siç rezulton edhe nga dosja gjyqësore, ky pretendim nuk është ngritur shprehimisht në rekursin që kërkuesi i ka drejtuar Gjykatës së Lartë. Në kohën e paraqitjes së rekursit nuk ishte aprovuar ende ligji nr.9275 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.7895, datë 27.01.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, ...”, i cili, ndër të tjera, ndyshoi edhe nenin 134 të këtij Kodi, duke parashikuar masa më të buta dënimi për veprën penale të vjedhjes. Ky ligj është aprovuar nga Kuvendi në datën 16.09.2004 dhe është botuar në Fletoren Zyrtare në datën 7.10.2004. Megjithatë, Kolegji Penal i kësaj gjykate, në datën 21.01.2005 kur e ka shqyrtuar çështjen në dhomën e këshillimit, kryesisht dhe vetëm për këtë shkak, duke pasur parasysh se fuqia prapavepruese e ligjit penal favorizues përbën një nga parimet themelore të procesit gjyqësor të garantuar shprehimisht në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, nuk duhet të kishte mënjanuar respektimin e këtij parimi kushtetues.

Gjykata Kushtetuese konstaton se pretendimi i kërkuesit për tejkalimin e tagreve të përfaqësimit me prokurë nga ana e avokatit të caktuar prej tij në gjykimin e bërë në gjykatën e shkallës së parë, nuk qëndron. Është e vërtetë se në seancën e datës 6.04.2004 avokati mbrojtës ka kërkuar gjykim të shkurtuar, e cila është miratuar nga gjykata, por një kërkesë e tillë është bërë në emër dhe në interes të vetë kërkuesit. Për këtë qëllim, trupit gjykues të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë i është paraqitur edhe një aktperfaqësimi hartuar nga kërkuesi në datë 05.04.2004 dhe nënshkruar edhe nga përgjegjësi i dhomës së izolimit dhe drejtori i burgut 313, në të cilën kërkohet “gjykim i shkurtuar ... konform neneve 403 e vijues të Kodit të Procedurës Penale ...”, si mospjesëmarrja e vetë kërkuesit në gjykimin e çështjes. Nga ana tjetër, duhet theksuar se kërkesa për gjykim të shkurtuar nuk ka lidhje me pranimin apo mospranimin e fajësisë, ashtu siç pretendohet në kërkesën drejtuar Gjykatës Kushtetuese. Ajo bëhet pa filluar shqyrtimi gjyqësor, dhe pranimi i saj vlerësohet nga gjykata, nëse çmohet se çështja mund të zgjidhet në gjendjen që janë aktet.

Pretendimi i kërkuesit për shkelje të rënda ligjore nga ana e oficerëve të policisë gjyqësore në paraqitjen për njohje që është bërë në fazën e hetimit të çështjes, nuk mund të merret parasysh. Në rastin konkret, një pretendim i tillë nuk është ngritur në asnjë prej shkallëve të gjykimit përfshirë këtu edhe rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 72 e vijues të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën të vendimit nr.42, datë 21.01.2005 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Kolegjin Penal të Gjykatës së Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

³. Shih edhe Charrier “Code de la Convention Europeene des Droits de L’homme”, Paris 2000, f.140, si dhe praktikën dhe legjislacionin francez në “Legalite des delits et des peines” – un article de Wikiberal, Encyclopedie gratuite consacree au liberalisme-2005, f.5

